

ראיון עצמי של שאול לב

-כמו שאמרתי, ערבים באו מוקדם בבוקר בשעה 4:00 ודפקו בדלת בקריאה: חווג'יה ארנה, חווג'יה ארנה. ובכך העירו אותי והביאו על הגמלים את הזיפזיף. על כל גמל היו 2 שקים מלאים, קשורים בחבל ואז הם פתחו את החבל והזיפזיף נשפך החוצה. בבוקר היו מביאים שתי "נגלות" מהים בטנטורה ואחר כך הלכו לרעות במרעה. הערבים מעין-רזל גם הביאו את הזיפזיף על גמלים בשקים ואם הגעתי דקה יותר מידי מאוחר הם היו שופכים את השקים והיו עושים לי חשבון לא רק על אלה, אלא גם על שקים שהם בכלל לא הביאו.

על יד כל בנין היה בור גדול בו אנחנו היינו מערבבים את הסיד במים. את האבנים שהם הביאו מדדו לפי שיטה כנראה עתיקה מאוד. מאחר ולכל אבן היה אורך שונה השתמשו בחבל של 10 מטר ומדדו את האבנים כך עם שתי ידיים, כך המשיכו מאבן לאבן לפעמים גם חזרו בכיוון הפוך - הלכו אחורה וע"י זה הם ניסו לתקן את החשבון שלהם.

היה לנו בנאי מזכרון-יעקב ירושלמי, והיו לנו סתתים מירושלים כדי לסתת את האבן. הסוכנות אישרה לנו מרצפות פשוטות ממלט שחור, אבל לא אישרו לנו לעשות פנלים. אמרנו שנעשה את הפנלים על חשבוננו, אז הם אמרו לנו: "לא, אם יש לכם כסף, מוטב שתבנו עוד בית".

במלחמת השחרור התחלנו גם לבנות את המקלטים הראשונים בצורה מאוד פרימיטיבית, בלי בטון. חפרנו באדמה, גם קצת בסלע וכיסינו עם פחים, עצים, שכבת אדמה ואבנים. מסביב למחנה בנינו 4 עמדות עם קירות בטון 20 מ"מ. הכי גרוע היה לבנות על יד בניני הנוער את העמדה 2, היא עומדת שם עוד היום בעלת 2 קומות.

בלילה כשצה"ל כבש את טנטורה, היתה לי שמירת לילה, אני ישבתי שם וחיכיתי וחיכיתי לשמוע מהשהו ורק לפנות בוקר שמעתי כמה יריות בסוף נרדמתי ועד שהתעוררתי טנטורה היתה כבר כבושה.

היתה אזעקה לפני התקפות אוויר. כשיצאנו מהמקלטים התברר לנו שהאוירונים שלנו הפציצו את הכפרים הערביים בדרך לחיפה.

כסף לחומרי בנין אף פעם לא היה הרבה. פעם קניתי חומרים בחיפה מסביבי לרפיינרי (בתי זקוק) שם עמדו כמה עשרות בנינים 2x2 מטר ששימשו במלחמה לצבא האנגלי בתור כדורים לחמם אוויר כדי להעלות בלונים לשמיים כנגד התקפות אוויר מהאיטלקים. אנחנו פירקנו את הבנינים האלה, הבאנו את הבלוקים הביתה והשתמשנו בהם לבניה.

היום עוד עומד בית כזה מאותם הבלוקים במלחמת השחרור נסענו במשאית עד לחלוצה- למחנה צבאי אנגלי, והיום זו קרית גת. משם

הבאנו מרצפות 40x40, ובנינו מזה את המגרש של הכדור סל. מהכפר הערבי אזור יהודיה על יד לוד, הבאנו עוד משאיות שלמות של רעפים צרפתיים שהיו מונחים עדיין על בתי האבן וגם קובים של עץ. היה שם שומר אפוטרופוס שמכר לנו את החומרים בזול, כך שבדרך כלל שילמנו 10% מכל מה שלקחנו. אבנים לקחנו מכל הסביבה, בכל כפר ערבי היה בית ספר מודרני שהאנגלים הקימו. אחרי שהם היו מופצצים, היו האבנים מונחות שורות שורות על האדמה וכך הצלחנו לקחת אותם. נסענו לכפר ערבי קטן על המוחרקה. עבדנו אפילו עם קומפרסור כדי לפרק את האבנים, אחר כך הבאנו אותם על מריצות דרך כל הכפר למקום לאן שהאוטו שלנו יכול היה לגשת.

את האבנים של המתפרה לקחנו בואדי מילק מאיזו שהיא ווילה ערבית הרוסה, היה שם אבן סיד. מכיון שחששנו שהמים יחדרו דרכו, בנינו את הבית בלי שום מלט - שורות שורות של אבנים ומבפנים לא שמנו בטון אלא חתיכות קטנות עם טיט "פרי מלט" קראו לזה, עבודות סרר כמו שבנו לפני אלפים בשנים. הבית הזה עומד עוד היום, עמיד בפני גשם, פשוט אי אפשר להאמין בזה.

הסוכנות לא נתנה לנו להוסיף שרותים - בית שמוש בדירות של החברים. אחרי המלחמה כשהתחילו לבנות לעולים החדשים במושבים את הבתים הראשונים, כבר הוסיפו להם בתי שמוש ואז גם אנחנו עמדנו על כך, שגם בקיבוץ החבר צריך לקבל בית שמוש בבית. בבתי הראשונים בשיכון א' זה קרה בפעם הראשונה שהוסיפו את השרותים.

בשנים האלה עבדתי מדי שנה זמן מה להקים נזירים בבריכות הדגים היו לנו הרבה בעיות עם היסודות. בתוך הביצות שפכנו בבריכה קובים של חצץ והחצץ ברח לתוך המעינות. לא יכולנו לצקת יסוד. בסוף הקמנו את הנזיר ע"י זה שתלינו אותו על צינור ברזל לאורך הבריכה. מצד שני בבריכות של הדיפלה הצטרקנו לעשות פיצוץ מתחת למים. עשינו חור עם הקומפרסור וכדי שחומר הנפץ לא יירטב מלאנו אותו עם קונדומים. כך הצלחנו לפוצץ.

בשנת 50 הקמנו שתי שכונות של צריפים, אחת לילדי בית הספר - שתי כיתות ואחת לחברים. לחברים בנו הרבה צריפים, עדיין בצורה העתיקה עד גובה של 1.40 מטר ואת החצי השני מלוחות, כל זאת מסיבות כספיות מוגבלות. בשנת-50 מסרנו את בנית שיכון א' לסולל בונה. אחרי שיצקו את המרצפות באו עולים חדשים מזכרון והיו מתחילים לצקת על הרצפות בידיים בלוקים. אני אז לימדתי אותם לעשות בטון. הקבוצה הזאת בהמשך דרכם, הפעילה בזכרון מפעל של בלוקים. בהתחלת שנות ה-50 החליטו להקטין את השטח שלנו כלפי דרום.

החליטו להקים את המוסד הראשון והתפתח ויכוח גדול אם זה לא יותר מידי רחוק ממרכז הישוב. הגבול עד אז היה דיר הכבשים. הוא עמד 20 מטר צפונה מהמוסד השטח היה גדול עם מאות של כבשים, אז החלטנו להעביר את הדיר. המוסד הזה היה אחת העבודות הגדולות האחרונות שאני ניהלתי, ואחר כך מסרנו את רוב העבודות לקבלני חוץ. המשכתי לבנות טירסות מאבנים, גם את המרפסות מאבנים לפני בתי חברים ובהמשך עסקתי בתור תחביב בעבודות מוזאיקה.

במקרה היה אומן מעין-הוד שלימד את הילדים איך להכין אבנים למוזאיקה וכך יכולתי להשתמש בהן ולהתפטר מבעיה זו, ואז התחלתי בזמן החופשי שלי בעבודות אומנותיות של מוזאיקה.

התחלתי לבנות שעון שמש לבריכת השחיה זה לקח לי 1/2 שנה עד שפתרתי את כל הבעיות של הרווח בין השעות ואת הכוון הנכון שלו. היום הולך השעון בדייקנות מה שאי אפשר להגיד על כל השעונים שיש בארץ. אספתי גם אבנים בנגב, אספתי אבני נחל בטנטורה, ועל יד הכנרת וקרמיקה אדומה במוצא. עשיתי הרבה שולחנות, אפשר לראות למשל שולחן המוזאיקה כזה לפני המועדון ויש שולחן-שח שעשיתי ליום הולדתה ה-50 של דגניה.

כמה דברים ששכחתי אותם אני עוד רוצה להוסיף. בזמן שהקימו את שכונת הצריפים הקמנו גם דירות לחברים מבטונדה. היום בדרך לבריכה על יד בתי הנוער עומדים עדיין שני בנינים כאלה. באחד מהם היה גר פעם שמעון אנגרס, יחד עם כל האוסף של החיות שלו כמו נחשים, עקרבים, לטאות, אוגרים וכלבים.

יותר מאוחר בנו את בית הטבע, הוא אחד הבנינים היפים ביותר ושמעון העביר אחר כך לשמה את כל האוסף שלו. בשנת 50- היקף הבניה גדל וכפי שכבר סיפרתי, אנחנו מסרנו את רוב העבודות לקבלנים מבחוץ ואני המשכתי עוד כמה שנים על פי רוב בעבודות גמר של בנינים ובבנית מרפסות מאבן.

בגיל 50 הציעו לי עם הקמת בריכת השחיה להיות אחראי לאחזקת הבריכה ולגינות נוי שם. על זה אדבר יותר מאוחר. אני רוצה עוד להוסיף כמה מילים על התכנון והבניה הכללית. לפני 46 שנים עלינו למעלה לגבעה, אז לא היתה לנו ברירה אחרת בגלל הקדחת למטה. התלהבנו מהמקום, אף על פי שידענו כבר שהמקום קטן, 125 דונם וזה לא מספיק לבנית קיבוץ. אף פעם לא הצטערנו שנשארנו למעלה, המשק נשאר למטה אבל הקשר המודרני עם מכוניות פתר גם את הבעיה הזו. דיברנו על כך שפעם נגיע למשק למטה עם הליקופטרים אבל עד היום עדיין לא הגענו לזה אם כי יש סיכויים שעוד נגיע גם לזה. המהנדסים אמנם תיכננו את הנקודה, אבל על רוב הבעיות

התגברנו בעצמנו. במקום היו ויש עוד היום, נטיעות שונות וצריך להתחשב בזה ואי אפשר לשנות אותן. הנוף היפה עם המבט לים לא יכול להתקלקל וגם ניצלנו אותו. למשל את רוב הבניינים תיכננו עם הכוון לים. גם את המקום מתחת לחדר האוכל עם הדשא היפה השארנו אותו ריק מבניינים. רבים הצטערו על זה אבל זו היתה אחת ההחלטות הקשות אבל הנכונות. מקום יפה הוא מצפה שמעון עם אתר הזכרון - אין כמוהו בכל הארץ. העצים הגדולים והיפים מקשטים הרבה מבנים ואת העצים היפים בבריכה היפה והצבעונית שתל הגנן גרשון גרזון ז"ל. אחת הרעיונות שלו היה לשתול עצים גדולים שיתנו צל ולא לסגור את הבתים עם שדרות של שיחים שלא נותנים לרוח לעבור.

אם אני מסתכל היום על כל מה שבנינו במשך כל השנים, אני רואה למרות כל השטויות שעשינו, שלא הצלחנו לקלקל את המקום לגמרי...